

FORUM:

ECZACILIK EĞİTİMİ^(*)

Eczacılık Günleri 89 Faaliyetleri kapsamında, 13 Mayıs 1989 günü Doç. Dr. İsmail ÜSTEL'in yönettiği, eczacılık eğitimini konu alan bir forum gerçekleştirildi.

Herkesin, özellikle de öğrencilerin çok rahat biçimde, çekinmeden fikirlerini söylemeleri dileğiyle forumu açan Doç. Dr. İ. ÜSTEL sözlerine özetle şu şekilde devam etti.

"Eczacılığın bir çok konusunun yanında eğitim konusunda da kuşkusuz çok önemli mesafeler alınmıştır, büyük aşamalar katetmemiştir. Ancak günümüzde yine eczacılığın birçok konusunda olduğu gibi, eğitim konusunda da her şeyin çözümlenmiş olduğunu, en iyiye varılmış olduğunu söylemek güç. Bugün eczacılık eğitiminin içinde bulunduğu bazı sıkıntılar tüm Türk eğitim sisteminin ve özellikle Yüksek Öğretim Kurumlarındaki sistemin getirdiği genel sıkıntılardan kaynaklanmaktadır. Ancak, bunun yanı sıra eczacılık eğitimine özel bazı sıkıntılar da bulunduğu bir gerçektir.

YÖK, eğitim açısından başlı başına bir konudur. AT'ye girmek için yapılan başvuru tüm mesleklerde olduğu gibi eczacılıkta da eğitimin değişik bir persectiften ele alınma zorunluluğunu gündeme getirmiştir.

Bu sıkıntılar, bu değişim, dönüşüm gereksinimi öğrenciler tarafından yaşanmaktadır. Öğretim kadrosu tarafından yaşanmaktadır. Eczacılık eğitimindeki yöneticiler tarafından paylaşılmaktadır. Bu paylaşmanın somut göstergesini bir kaç yıldır devam etmekte olan Eczacılık fakültelerinin sayın dekanlarının zaman zaman biraraya gelmelerinde de görmekteyiz.

Tabii eczacılık eğitimine özel sıkıntılar dediğimizde bunları bir ders kitabın

* Eczacılık Günleri A.Ü. Eczacılık Fakültesi, Konferans Salonu (12 Mayıs 1989)

bulunmaması gibi mikro düzeyde de düşünebilirsiniz; eczacılık eğitiminin hedeflediği eczacı tipi, eczacılık eğitiminin bugünkü felsefesi gibi daha makro düzeyde de ele alabilirsiniz. Yine eğitim dediğimizde, bunu lisans eğitimi, yani eczacılık diplomasına giden eğitim; bunun yanı sıra lisans üstü eğitimi dahası giderek önem kazanan meslek içi eğitim olarak değişik boyutlarda düşünebilirsiniz. Tabii çerçeveyi bu kadar geniş bir biçimde ortaya koyunca sorumluluk yalnızca eczacılık fakülteleriyle sınırlı kalmamakta meslek kuruluşlarımız ve bu arada özellikle bilimsel yapıdaki eczacılık derneklerimiz de bu sorumluluk çerçevesi içinde kaçınılmaz biçimde yer almaktadır.

Belki de lisans eğitimiyle foruma başlamamız uygun düşecektir. Çünkü, Lisans eğitimi, eczacı dediğimiz kişiyi yaratmaya yönelik olan eğitimidir. Burada da kuramsal dersleri, uygulamalı dersleri, stajları ayrı ayrı ve birbirleriyle etkileşim biçiminde ele almak olası geliyor bana.

Branşlaşma yıllardır üzerinde konuşulan bir konudur. Bazı tıp fakültelerinde olduğu gibi komite yaklaşımı yine zaman zaman gündeme gelmiş olan bir yaklaşımdır. Eğitimin bugünkü eczacılık mevzuatıyla karşılıklı etkileşimi ve ilişkileri bambaşka bir konu olarak irdelenebilir. Öğrenci-öğretim kadrosu ilişkileri yalnızca eczacılık için değil, tüm eğitim sisteminde olduğu gibi bizim açımızdan da üzerinde durulmaya değer bir konu gibi düşünülebilir.

Eğitimin değişik perspektiflerinden alt yapısı ortaya konup farklı görüşler geliş- tirilebilir.

Gördüğünüz gibi son derece kapsamlı gerek ulusal, gerek uluslararası perspektifler nedeniyle birçok yönden irdelenmeyi hak etmiş bir konu. O nedenle bir panelin bile bu anlamda dar geleceği düşüncesiyle konuyu bir forum biçimiyle ele alınma zorunluluğu doğmuştur. Bu forum esprisinde çok çeşitli görüşler, çok çeşitli tepkiler dile getirilecektir diye bekliyorum. Bu karşılıklı tartışmalar ve konunun gerek bütün olarak, gerekli ayrıntılarda yeterince ele alınması, gerek sorunların sergilenmesinde, daha da önemlisi bazı ortak paydalarda çözüm önerilerinin oluşturulmasında son derece önemli katkılar da bulunacağını düşünmekteyim."

İsmail Üstel'in yaptığı bu girişten sonra eczacılık mesleğinin yüzde 75-80 'ini oluşturan serbest eczacılar ve hastane eczacıları görüşlerini sundular. Eczacılık eğitimden geçmiş ve çalıştıkları yerlerde edindikleri deneyim ile eğitime değişik açılardan bakabilen eczacılar eğitim sistemi konusundaki önerilerini şöyle sıraladılar:

*Özellikle majistral hazırlamada karşılaşılan güçlükleri ortadan kaldırmak amacıyla galenik farmaside daha kapsamlı bir bilgi birikimi aktarılmalıdır. Bunun yanı sıra farmakoloji daha desteklenmeli ve işletmecilik açısından daha yeni bilgileri verilmesi gerekmektedir.

*Botanik ve farmasötik kimya (sentez kısmı) gibi uygulama alanı yeterince bulunamayan konular yerine farmakoloji ve müstahzar bilgisi denebilecek bilgi demeti daha yüksek oranda işlenmelidir.

*Stajlar konusunda mevcut soru işaretleri ortadan kaldırılmalı; öğrenci stajı memleketinde değil, fakültenin bulunduğu ilde işbirliği ile gerçekleştirilmelidir.

*Meslekteki gelişmeleri takip edebilmek için meslek içi eğitim-mezuniyet sonrası eğitim geliştirilmelidir.

Kamu eczacılarının ardından tabanda duyulan sorunların biraz daha kristallenmesi amacıyla öğrencilerin lisans eğitimi hakkındaki görüşleri alındı. Eğitim sorunlarını canlı bir şekilde yaşamakta olan eczacılık öğrencilerinin görüşleri ise şu başlıklar altında toplanabilir:

* Özellikle hastaya yönelik hizmet üretime açısından farmakoji teori bilgileri yetmediğinden hem hayvan deneyi hem de doğrudan doğruya hasta yatağı başındaki işlemleri - ki buna klinik eczacılık denir - kapsayan farmakoloji pratiği verilmelidir.

*Meslekte branşlaşma lisans düzeyinde başlamalıdır.

* Üniversitelerde gereksiz detaylı bilgi verilmektedir, oysa uygulama ağırlıklı bilgiler verilmelidir.

* Eğitimde aktarılan bilgiler arası kopukluk önlenmeli entegrasyon sistemi yerleştirilmelidir.

* Eczanın hasta (veya sağlıklı bir insan) ile yüzyüze geliştirdiği bir ilişkide, ne aktarılacak sorusuna değil o nasıl aktarılacak sorusuna yanıt arayan "sosyal eczacılık" denen yeni perspektif, eğitimde göz önünde bulundurulmalıdır.

Öğrencilerin görüşlerini sunmaları ile daha da açık bir biçimde ortaya konan sorunların çözümüne yönelik öneriler getirmeleri amacıyla öğretim görevlileri ve yöneticilere söz verildi. Bu bölümdeki görüşler ise şöyle özetlenebilir:

*Öğrenci-öğretim üyesi ilişkilerinde karşılıklı özveri, güven, samimiyet oluşmalı ve eğitime yönelik sorunlar birer tabu olmaktan çıkarılmalıdır.

*Eczacılık eğitiminde, ilaç hakkındaki bilgi yanında eczacılık kültürü dersleri de verilmelidir.

*Eğitim sanayle daha yönelik olmalı ve yenilikleri takip etmelidir.

*Önce temel bilgiler, sonra gereken diğer bilgiler yönlendirilmiş eğitim içerisinde verilmelidir.

*Bilgiler birtakım disiplinlerin ismiyle değil dersler bazında verilmelidir.

*Öğrenci sesizliğini bozmalı, şikayetlerini açık bir dille aktarmalıdır.

*Üniversite eğitiminin bir bilginin aktarılmasından öte bir davranışın aktarılması amacıyla olduğu unutulmamalıdır.

*Eğitimin daha iyileştirilmesi için eczacılık fakülteleri kontenjanlarının azaltılması gerekmektedir.

*Eczacılık eğitimi sorunları Türk Eğitim Sistemi sorunlarından ayrı düşünülemez.

*Daha somut adımlar atabilmek için fakülte kurulları biraraya gelmeli ve her öğretim üyesi görüşünü açıkça belli etmelidir.

*YÖK'ü de doğuran sistemin getirdiği sonuçların en önemlilerinden olan sessizlik ve belirsizliğin ortadan kalkmasına değişik konulardaki forumlar sıcak bir

diyalog sağlayarak yardımcı olabilir.

*Anabilim dalları arasındaki bir etkileşme ve bütünleşme sağlanmalıdır.

*Kapsamlı ekonomi dersi verilmelidir ki eczacı vicdaniyla mesleğini sürdürürken en doğru kararı verebilsin, basit yorumlarla sonuca gitmesin.

*Eğitim süresi 5 yıla çıkarılmalıdır.

*Eczacılık eğitim programı 50 sene önceki eğitim anlayışından kurtarılıp çağdaştırılmalıdır.

*Eğitim programı içinde angarya dersler vardır, bunları ayıklanmalıdır.

*Ders saatleri azaltılmalıdır.

*Biyolojik bilimlerde uğraşan bir mesleğe sahip olacak eczacılık öğrencisi canlı sistemi görmeden mezun oluyor. Farmokoloji laboratuvar dersleri olmalıdır.

*Eczacılar, öğrenciler ve öğretim görevlileri görüşlerini bu şekilde bildirirken Doç. Dr. İsmail Üstel de kendi yorumunu özetle şu şekilde yaptı;

"...Öğrenci arkadaşlar öğrencilikleri sırasında gerçekten eğitimden haklı olarak yakınırılar, ancak diploma alındığı an artık eğitim sorunları arkada kalmıştır, diğer öğrencilerin başına beladır, kendileri hayat yolunda ilerlemektedirler. Hep sorarım yakınan meslektaşlara "Peki; bir sayın dekana ya da bir meslek örgütünün sayın yöneticisine, bir kartla bu çektiklerinizi, bu olumsuz görüşlerinizi, düşüncelerinizi, varsa olumlu görüşlerinizi aktardınız mı? Hepsi üşendiklerini, zaman bulamadıklarını söylerler. Oysa, bu Türkiye'nin genel bir sorunu galiba. Yani bizim genel sorunumuz herhalde tepkilerimizi, görüşlerimizi içimizde saklamak ve bunu paylaşmaktan nedense üşenmek ya da çekinmek.

Öyle görüyorum ki, gerek öğrenci kesimi, gerek bulunduğu kadarıyla hoca ve yönetici kesimi yine söz aldığı kadarıyla serbest ve hastane eczacısı meslektaşlar kesimi ortada bir sorun bulunduğu konusunda hemfikirler Bu bakımdan "ne sorun"u çözümlenmiştir, ortada bir sorun vardır. Ancak bu sorunun tanımı nedir, boyutları nedir? Nasıl çözümlenir: bunlar tabii bu üç saate sığmadı. Umarım gerek eczacılık eğitimi, gerek diğer konulardaki bu tip forumlar hem böyle üç fakültenin ortak, olmazsa fakültelerde tek tek, daha olmadı hocalarla belli sayıda öğrenciler arasında sürdürülür."

ÜSTEL şu sözlerle forumu bitirdi;

Bugün halen görevde olan Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri seçildiğinde birçok karmaşık sorun olduğu ve bunların üstesinden nasıl gelmeyi düşündüğü sorulmuş; Genel sekreter ise "Benim bu konularda üç tane çok güvendiğim, çok etkili silahım var Diyalog diyalog gene diyalog.", şeklinde cevap vermiştir.